

Türkad

Popüler Türk Şarkılarında Metinler Arasılık ve Bu Şarkıların Türkçe Öğretimine Katkıları

Özlem KAVALCI GÖKTEPE ¹ & Mehmet KARA ²

Özet

Söz ile ezginin bir araya gelmesinden oluşan müziğin metin kısmını oluşturan sözler, metinler arasılık bağlamında incelendiğinde daha çok dille ve edebiyatla olan ilişkisini düşündürür. Müzik de dil ve edebiyat gibi sosyal, kültürel, ekonomik, siyasi vb. unsurlardan etkilenir. Müzikte var olan metinler arası ilişkinin tespit edilebilmesi, önce etkileşimin farkına varılmasını gerektirir. Farkına varılabilmesi ise etkileşimin olduğu unsurların bilinmesini gerektirir. Bu çalışmada, "Popüler Türk Şarkılarında Metinler Arasılık ve Bunun Türkçe Eğitime Katkıları" kapsamında tespit edilen şarkıların, metinler arasılık ile bunun Türkçe eğitimi ve öğretimine katkıları incelenmiştir. İnceleme neticesinde ortaya çıkan bulgular değerlendirilmiş ve Türkçe öğretimi açısından, eğitim öğretim sürecinin parçası olan öğretmen, öğrenci, veli ve idarecilere; müziğin oluşmasında etkili olan söz yazarlarına ve müzisyenlere önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Metinler arasılık, şarkılar, popüler müzik, Türkçe öğretimi.

Intertextuality in Popular Turkish Songs and Their Contribution to Turkish Language Teaching

Abstract

The text part, which consists of the combination of words and melody, brings to mind the relationship with language and literature, where intertextuality is resolved. Music, like language and literature, has social, cultural, economic, political etc. It consists of elements. Detecting the intertextual relationship in music requires the existence of a change in sharing. Realization requires the continuation of the elements of interaction. The songs identified within the scope of this successful "Intertextuality in Popular Turkish Songs and Its Contributions to Turkish Education" have intertextuality and its contributions to Turkish education and teaching. The findings of the review were evaluated and in terms of Turkish teaching, teachers, students, parents and administrators who are part of the education process; Suggestions were made to songwriters and musicians who were influential in shaping the recordings.

Key Words: Intertextuality, songs, popular music, Turkish teaching.

¹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ozlemkgoktepe@gmail.com, 0009-0002-3857-6614

² Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, mehkara@gazi.edu.tr, 0000-0003-4691-5460.

1. Giriş

Metni oluşturan insan; bilinçli veya bilinçsiz olarak gördüklerinden, duyduklarından, okuduklarından, yaşadıklarından etkilenir. Bu durum, insanların başkalarına ait bir şeyi kendisine katma isteği üzerine oluşur. Metinler arasılık; bir metnin, başka metin ve metinlerden etkileşimini ifade eden bir kavramdır. Yazarın başka bir yazarın metninden kesitleri kendi metninin bağlamında kaynaştırdığı yeniden-yazma işlemidir (Aktulum, 2000, s. 17). Bununla birlikte Aktulum “Metinler Arasılık Görüngüsünde Gerçeklik ya da Metnin Göndergeselliği” adlı çalışmasında, metinler arasılığı, metin-metin bağlamından çıkarıp bu kavrama farklı bir bakış açısı getirmiştir. Metinler arasılığın bildik tanımlamalarından ayrı olarak metnin dış gerçeklikle bağları irdelerek göndergeselliğinin nasıl gerçekleştiği konusunda saptamalar yapmış, böylelikle metinler arasılık kavramını salt metinsel bir etki olmakla kalmayıp aynı zamanda gerçeklikle nasıl ilişkilendirilebileceği üzerinde durmuştur. Yazar özellikle Pierre V. Zima'nın bir metin toplum bilimi bağlamında yaptığı kimi tanımlamalarına bakarak yazınsal bir metnin içerik olduğu kadar yapı düzleminde kapalı bir yapı olmakla sınırlı kalmadığından ve metnin açık bir yapı olarak görülmesinden yola çıkarak metinler arasılık kavramını değerlendirmiştir.

Metinler arasılık kavramının ve bu kavramın etrafında gelişen teorilerin Batı kökenli olduğu fikri somut delillere dayansa da, kavramın en ilkel ve temel bir özellik olan ‘aktarma’ düşüncesine yaslanıyor olması onu evrensel kılar (Bulut, 2018). Kavramın teorisinin oluşum sürecine bakıldığında 20. yüzyıldan bahsedilmekle birlikte, teorisi oluşmadan önceki sürecin oldukça eskiye dayandığı söylenebilir. Çünkü kavram ilk önce uygulama olarak ortaya çıkmıştır. Eski metinlerde dahi metinler arasılık görülür. Metinler arasılık, terim olarak ilk defa 1960'lı yılların sonunda, Kristeva tarafından ortaya atılsa da, aslında kavramın bahsini ilk defa yapan Rus eleştirmen Mihail Bakhtin'dir. Bakhtin'in söyleşim/söyleşimcilik adını verdiği bu kuram, bir sözcenin başka sözcelerle ilişki halinde olmadan, birbirlerini etkilemeden var olamayacağı anlayışına dayanır ve bu anlayış Kristeva'nın metinler arası kavramının temelinde bulunur (Aktulum, 2000, s. 25).

Geçmişten günümüze farklı bağlamlarda ve değişken koşulların belirlediği statülerde varlığını devam ettiren metinler arası ilişkisinin, alanın uzmanlarından Michael Worton ve Judith Still tarafından iki ana eksenle ele alınması gerektiği ifade edilmiştir. Bunlardan birincisi metnin sabit ve dışı kapalı bir sistem olmayıp, yazarının da her şeyden önce bir okur olması münasebetiyle canlı ve etkileşim hâlinde bir mekanizma olmasıdır. Bu nedenle, bilinçli ya da bilinçsiz, yazarın diğer metinleri, metne dâhil edeceği gerçeği söz konusudur. Metinler arasılığın ikinci boyutu ise yazarın ürünü olan metnin barındırdığı ikincil metinleri muhatap olan okurun eski okumalarından hareketle tespit etmesidir. Buna metin katkısı da dâhildir.

İnsanın acı, mutluluk, aşk, özlem, nefret gibi duygularını, bir kişiye, duruma, olguya karşı, düşüncelerini anlatmasına yarayan hatta bir milletin kültürel mirasının önemli bir parçası olan müzik, metinler arasılık kavramından nasibini alır. Müzik bir toplumun sosyal yaşantısından, siyasi yapısına, dinî inançlarından, o toplumun genel veya yöresel geleneklerine göre şekil almaktadır (Angı, 2013, s. 61). Bununla birlikte müzik; insanı, dil, tavır, duygular, düşünceler gibi çeşitli yönlerden etkilemektedir. Çünkü müziğin eğitimsel işlevi de vardır. Müziğin eğitimsel işlevlerinden şarkı söyleme boyutu, bireyin kullandığı dili doğru ve kurallara uygun kullanması ile gerçekleşir (Saraç, 2006, s. 107). Aynı zamanda dilin en önemli kullanıcılarından yazarlar da müzikten etkilenir. Bars'a (2013) göre yazarlar, metinler arasılık ilişkisine başvururken sadece edebî metinlerden faydalanmazlar. Aynı zamanda fikrî metinlerle, resimlerle ya da müzikle de bağlantı kurabilirler (akt. Kara ve Dağdelen, 2019).

Dünyada birbirinden farklı müzikler vardır. Bu müzikler söz, müzik, amaç, işlev gibi özellikleri bakımından çeşitli şekillerde kategorize edilmiştir. Bazı müzik türleri, Angı (2013, s. 62) tarafından arabesk/fantezi müziği blues, caz, country, elektronik müzik, etnik müzik (Arap müziği, Azeri müziği, Balkan müziği, Ege müziği, Hint müziği, Karadeniz müziği, Roman müziği, Rumeli müziği, Yunan müziği vb. müzikler), famenko, grunge, hiphop, kelt müziği (İskoçya, İrlanda, Galler vb.), klasik müzik, Latin müziği, new age, new wave, rock müzik, rap müzik, pop püzik, Punk, Türk halk müziği, Türk sanat müziği, tasavvuf müziği olarak sıralanmıştır.

Müzik çeşitlerinin içinde, diğer müziklere göre dinlenme oranı, oluşum sıklığı daha çok ve tüketilmesi daha kolay olan müzik çeşidi pop müziktir. Pop müzik; popüler kelimesinden gelen “pop” kelimesi ile “müzik” kelimesinin bir araya gelerek İngiliz ve Amerikanların başlattığı, daha çok ticari amaçla oluşan çoğunlukla gençleri etkisi altına alan, hareketli ve popüler müzikten daha dar çerçeve içerisinde yer alan türünü oluşturur (Özdemir, 2009, s. 574). Ritmik yapısı, akılda daha kolay kalmasını sağlayan ezgileri, farklı müzik aletlerinin kullanımı, gençleri etkilemesi ve daha çok dans etmek ve eğlenmek üzerine kurulu bir müzik olan türü olması toplumda popüler hâle gelmesini kolaylaştırmıştır (Çiftçi, 2010:152). Bu nedenle pop müzik, günümüzde özellikle gençler tarafından en çok tercih edilen müzik türü olmuştur. 21. yüzyılda hızla gelişen teknoloji, bu müziğin oluşumunu ve müziğe erişimi kolaylaştırmıştır. Daha çok gençlerin yoğun ilgi gösterdiği, hoşça vakit geçirdiği, keyif aldığı, neşelendiği yani eğlence ihtiyacını giderdiği bir tür olan popüler müzik diğer müzik türlerinin de daha dar bir alan içerisinde kalmalarına neden olmuştur (Küçükkaplan, 2015, s. 23). Gençleri diğer müzik türlerine oranla dil, zevk ve anlayış bakımından daha fazla etkilemektedir.

İlköğretim okullarında Türkçe öğretiminin amacı, millî eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak;

- öğrencilere, izlediklerini, dinlediklerini ve okuduklarını tam ve doğru olarak anlama gücü kazandırmak;
- onlara, görüp izlediklerini, dinlediklerini, okuduklarını, incelediklerini ve düşündüklerini, tasarladıklarını söz ya da yazı ile doğru ve amaca uygun olarak anlatma beceri ve alışkanlığını kazandırmak;
- öğrencilere; Türk dilini sevdirmek, kurallarını sezdirip benimsetmek; onları, Türkçeyi gelişim süreci içinde bilinçle ve özenle kullanmaya yöneltmek;
- onlara; dinleme, okuma alışkanlık ve zevkini kazandırmak, estetik duygularının gelişmesinde yardımcı olmak;
- türlü etkinliklerle öğrencilerin kelime dağarcığını zenginleştirmek;
- onların ulusal duygu ve ulusal coşkusunu güçlendirmede kendi payına düşeni yapmak;
- sözlü ve yazılı Türk ve dünya kültür ürünleri yoluyla Türk kültürünü tanıma ve kazanmalarında; Türk yurdunu ve ulusunu, doğayı, hayatı ve insanlığı sevmelerinde yardımcı olmak; onlara; bilimsel, eleştirici, doğru, yapıcı ve yaratıcı düşünme yollarını kazandırmada Türkçe dersinin payına düşeni gerçekleştirmektir (MEB, 2019).

Türkçe eğitiminin amacı, öğrencinin sadece dört dil becerisini geliştirmek değil, bunun yanında diline, kültürüne, milletine, devletine sahip çıkan bireyler yetiştirmektir. Bu sorumlulukta başat rol öğretmenlerin, anne, babalarıdır. Müziğin ve özellikle çalışmamızın da konusu olan popüler Türk müziğinin Türkçe öğretimi üzerinde etkisi düşünüldüğünde

anne, baba ve öğretmenlere, öğrencilerin dinledikleri çok çeşitli ve nitelikte olan müziklerin, müzik kanallarının, müzik programlarının, müzik uygulamalarının seçiminde, takibinde büyük görev düşmektedir.

Çalışmamızın konusu olan popüler Türk şarkıları; Kral Müzik adlı pop müzik sayfasında yer alan Kral Liste'de, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022 yılının en çok dinlenen ilk beş şarkının sınırlaması yapılarak seçilmiştir. Bu şarkıların dil ve edebiyat bağlamında, metinler arasılığı ve Türkçe öğretimine yansımaları ve katkıları incelenmiştir. İnceleme neticesinde ortaya çıkan bulgular değerlendirilmiş sonuca bağlanmıştır. Türkçe öğretimi açısından, eğitim öğretim sürecinin parçası olan öğretmen, öğrenci, veli ve idarecilere; müziğin oluşmasında etkili olan söz yazarlarına ve müzisyenlere önerilerde bulunulmuştur.

Çalışmamızda yer alan, Kral Müzik adlı pop müzik sayfasının "Kral Liste"si dikkate alınarak tespit edilmiştir. 2018, 2019, 2020, 2021, 2022 yılının en çok dinlenen ilk beş Türk pop şarkısı şöyledir:

Tablo 1. Yıllara göre en çok dinlenen Türk pop şarkıları

Kral Liste (2018)	Kral Liste (2019)	Kral Liste (2020)
1. Gizli Aşk (Feride Hilal Akın)	1. Bir İhtimal Bilmiyorum (Gülşen)	1. Kafamda Kentsel Dönüşümler (İkiye On Kala)
2. Gel Bana (Mustafa Sandal)	2. Farkımız Var (Hadise)	2. Küçük Bir Yol (Hadise)
3. Seni Sever miydim (Hande Ünsal)	3. Roman (Edis)	3. Kalbim Tatilde (Ziyet Sali)
4. Unuturum Elbet (Rafet El Roman-Feart Derya)	4. Çok Ağladım (Tarkan)	4. Heyecandan (Oğuzhan Koç)
5. Sukut-u Hayal (Oğuzhan Koç)	5. Öyle Kolaysa (Mabel Matiz)	5. Deli Kız (Buray)
Kral Liste (2021)	Kral Liste (2022)	
1. Martılar (Edis)	1. Al Sevgilim (Semicek-Funda Arar)	
2. Benim O (Tuğba Yurt)	2. Mahşer (Gökhan Türkmen)	
3. Kaybolurum Gülüşünde (İkilem)	3. Geççek (Tarkan)	
4. Efkarım Var (Ziyet Sali)	4. Bi'tek Ben Anlarım (Köfn)	
5. Sevgilim (Murat Boz)	5. Salıncak (Mustafa Ceceli- Nigar Muharrem)	

2. Amaç

Söz ile ezginin bir araya gelmesinden oluşan müzik, her dönemde rağbet görmüştür. Sözlerinin insan ruhundan çıkması yine insan ruhuna hitap etmesi etkileyiciliğini, ezgili oluşu kolay ezberlenir olmasını sağlamıştır. Bu nedenle yazının olmadığı dönemlerde bile çok kullanılmıştır.

Günümüzde popüler müzik, özellikle gençler arasında en çok dinlenen müzik türüdür. Çalışmamızın amacı; gençler arasında en çok dinlenen müzik türünün en çok dinlenen popüler Türk şarkılarında var olan metinler arasılığı tespit etmek, ortaya çıkan bulguları değerlendirerek sonuca bağlamak, Türkçe öğretimi açısından, eğitim öğretim sürecinin parçası olan öğretmen, öğrenci, veli ve idarecilere; müziğin oluşmasında etkili olan söz yazarlarına ve müzisyenlere önerilerde bulunmaktır.

3. Kapsam ve Sınırlılıklar

Çalışmamız; 2018, 2019, 2020, 2021, 2022 yılının en çok dinlenen ilk beş popüler Türk şarkısının metinler arasılığını ve bunun Türkçe öğretimine katkılarını kapsamaktadır. Popüler Türk şarkılarının, Türkçe eğitimine yansımalarını araştırmak amacıyla, Kral Müzik adlı pop müzik sayfasında yer alan Kral Liste'de, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022 yılının en çok dinlenen ilk beş popüler Türk şarkısı sınırlaması yapılarak şarkılar seçilmiştir. Ancak çalışmamız bu yirmi beş popüler Türk şarkısı ile sınırlı kalmıştır.

4. Yöntem

Çalışmamızda doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, yazılı belgelerin içeriğini titizlikle ve sistematik olarak analiz etmek için kullanılan bir araştırma yöntemidir (Wach, 2013). Doküman incelemesi, belli bir amaca dönük olarak kaynakları bulma, okuma ve değerlendirme işlemlerini kapsamaktadır (Karasar, 2005, s. 112). Müzikte var olan metinler arası ilişkinin tespit edilebilmesi, önce etkileşimin farkına varılmasını gerektirir. Etkileşimin farkına varılabilmesi ise etkileşimin olduğu unsurların bilinmesini gerektirir. Bu nedenle çalışmada, çalışmanın konusunu oluşturan şarkılar, metinler arasılık ve bunun Türkçe öğretimine katkıları açısından incelenmiştir.

5. Bulgular

Müzik, müzik çeşitleri arasında da popüler müzik; insanları, özellikle gençleri dil, tavır, duygular, düşünceler gibi pek çok yönden etkilemektedir. Bu nedenle, popüler Türkçe şarkıları metinler arasılık bakımından incelemek ve bunun Türkçe eğitimine yansımalarını tespit etmek oldukça önemlidir. Metinler arasılık, birbirinden farklı tarihsel zamanlarda ve mekânsallıklarda meydana gelen ayrışık metinler bir noktada birleşerek iç içe geçmektedirler. Metnin alıntılanıp başka bir metne yapılandırılması sürecinde dönüşüm, alıntı, anıştırma, öykünme (pastiş), yansılama (parodi) vb. göndermeler ile açık ya da kapalı göndermeler yapılmaktadır (Bakırcı ve Karahasanoğlu, 2020). Metinler arasılık bilinçli ya da bilinçsiz olarak gerçekleşir. Aynı şekilde etkisi de bilinçli ya da bilinçsiz şekilde olur. Popüler şarkıların akılda kalmasıyla ve geniş kitlelere istenilen zamanda ulaşılabilir olmasıyla ve etkileyiciliğiyle, insanları ve özellikle gençleri yönlendirme gücü oldukça fazladır.

Çalışmamızda yirmi beş şarkı metinler arasılık açısından tek tek incelenmiş, her şarkının -aşırı derecede zorlamadan- en belirgin metinler arası ilişkisi tespit edilmeye çalışılmıştır. Çünkü metinler arasılığı tespit ederken metinler arası ilişki arayışında aşırıya kaçmak zorlama ve yanlış tespitte neden olabilir. Çalışmamızda aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

5.1. Kral Liste (2018)

Gizli Aşk (Feride Hilal Akın)

2018 yılının Kral Liste'sinde ilk sırada olan şarkı, Feride Hilal Akın tarafından seslendirilmiştir. Şarkının sözlerinde yer alan "Senin olsun, ömrümü al ama" cümlesi, edebiyatımızda yer alan bazı eserlerin ve bazı şarkı sözlerinin aşağıda belirtilen yerlerini anımsatmaktadır:

"Al ömrümü koy ömrünün, üstüne
Senden gelsin ölüm başım, üstüne"(Kıvırcık Ali)

"Seni sevmek suç mu bana,
Ağlıyorum yana yana.
Bir merhem verip yarama,
Sür demedin sür demedin.
Sür demedin sür demedin,
Sür demedin yar."(Yavuz Top)

"Gizli aşk bu söyleyemem derdimi hiç kimseye
Zevke veda, neşeye de veda artık her şeye" (Zeynettin Maraş)

Farkımız Var (Hadise)

2018 yılı Kral Liste'de 2. sırada Hadise'nin "Farkımız Var" şarkısı yer almıştır. Şarkıda geçen " Bu kaçınıcı tokadı bize feleğin" ifadesinde yer bulan felek; gök, kader, şans, zaman gibi anlamlar taşımaktadır. Tasavvufta, divan ve halk edebiyatında geniş yer tutmaktadır. Hatta İslamiyet öncesi Türk edebiyatında da felek karşılığı kelimeler kullanıldığı görülmektedir:

Kambur felek sanki beni kayırdı
Eşten dosttan nazlı yardan ayırdı
Gizli sırrım memlekete duyurdu
Sanki benim bir ettiğim var gibi
(Aşık Veysel)

Şiirler pençe-i kahrımda olurken lertzân
Beni bir gözleri âhûya zebûn etti felek
(Selimi)

Dost bî-pervâ felek bî-rahm ü devran bî-sükûn
Derd çoh hem-derd yoh düşmen kavî tâli' zebûn
(Fuzuli)

Felek kelimesi, geçmişten günümüze pek çok şarkı ve türküde de konu edilmiştir:

Ben feleğin şu çarkına çomak sokarım
Ben feleğin tekerine çomak sokarım
Yeter ki ıslak ıslak, bakma öyle
(Cem Karaca)

Gahbe felek sana nettim neyledim
Attın gurbet ele parelerim
(Anonim)

Şu dağlar kömürdendir
Geçen gün ömürdendir
Feleğin bir kuşu var
Pençesi demirdendir
(Anonim)

Türk Şiirinde feleğin tokadı/ sillesi ifadeleri de çok kullanılmıştır:
Nemrudun kızı yandırdı bizi
Çarptı sillesini felek misali
Sil yazımızı kurtar bizi
Mevlam gör bizi
(Arif Çelik)

Bülbül ne gezersin bizim bu bağda
Bil ki bu dağ bizim güzellerin bağıdır
Zahmet çekip yuva yapma bu bağda
Felek vurur yurdun yuvan dağıdır

Genç yaşımda felek vurdu başıma
Aldırdım elimden iki gözümü
Yeni değmiş idim yedi yaşıma
Kayıp ettim baharımı yazımı
(Aşık Veysel)

Şarkının “Zar tutmayı seçti maalesef onlar. Biz dürüstçe oynadık yemin ederim.” cümlelerinde geçen zar tutmak: İsteddiği sayıyı getirmek için zarı, atmadan önce parmaklar arasında düzene sokmak demektir. Yani bir çeşit hile olarak kabul edilir. Geleneğimizde "hile" şiir, türkü ve şarkılara konu olmuş bir durumdur:

Yalnız git yoldaş olma yüzsüze
 Selam verme erkansıza yolsuz
 Komşu olma namussuza arsıza
 Akıbet üstüne hile getirir
 (Karacaoğlan)

Önce naz sonra söz ve sonra hile
 Sevilen seveni düşürür dile
 Seneler asırlar değişse bile
 Eski töre bozulmuyor Mihriban
 (Abdürrahim Karakoç)

Bunların yanında günümüz şairlerinden İbrahim Tenekeci'nin bir şiirinde de şöyle geçmektedir:

"Zar tutuyorsun ey hayat bu kaçınıcı sevgili
 Yanlış ata oynamışım gözlerim öyle dedi." (İbrahim Tenekeci)

Şarkıda, “Güvendiğim çınar da duvar da çürükmüş. Allah'ım içimde ne çok şey birikmiş.” cümleleri yer almaktadır. “İnsana dayanma ölür, ağaca dayanma kurur, duvara dayanma yıkılır.” atasözünden ilham alınarak yazıldığını düşündüren bu sözlerde, ağaç çeşitlerinden çınar seçilmiştir. Mitolojide, tarihte, edebiyatın her alanında çınar imgesi çok kullanılmıştır. Çınar; güç, dayanıklılık ve uzun ömürlülük sembolüdür. Tevfik Fikret çınarı şöyle anlatır:

Bir çınar gördük: Enli, boylu, vakûr
 Bir ağaç; hiç eğilmemiş, mağrûr
 Koca bir gövde; belki altı asır,
 Belki ondan da fazla, dalgın, ağır
 (Tevfik Fikret)

Çınarın içten içe çürümesi de edebiyatımızda yerini almıştır. Sırt verilen duvarın çökmesi de buna benzer bir anlam içermektedir. Freud'a atfedilen bir metinde şunlar geçmektedir:

“Sevgili Anna, en güvendiğin insanlardan kötülük görüp üzülmen güçsüz biri olduğun anlamına gelmez. Fizik kurallarına göre; sırtını dayadığın bir nesne birdenbire giderse sen de o yöne doğru devrilirsin. Yani bunun güçsüzlükle alakası yok.” (Freud'un kızına yazdığı mektuptan)

Şarkının aşağıda belirtilen bölümü Ceza'nın “Fark Var” şarkısı ile metinler arasılık olarak belirgindir.

Bizim de sınırimız bir sabrımız var

Çizgiyi geçene müsaademiz yok
 Bizim de bir farkımız sabrımız var
 Sınavı geçene bir tek sözümüz yok

Ceza'nın Fark Var şarkısı ise şöyledir:
 Fark var seninle iyi arasında büyük bir
 Fark var benimle senin aranda kocaman bir
 Fark var kötüyle benim aramda irice bir
 Fark var iyiyle kötü arasında duran

(Ceza)

Sinan Akçıl'ın söylediği "Fark Atıyor", ve Atiye'nin söylediği "Farkım Ortada" şarkılarında da aynı metinler arasılık mevcuttur.

Roman (Edis)

Aşağıda sözlerine yer verilen şarkıda yer alan metinler arasılık özellikleri tek tek sıralanmıştır:

Gücümü sola verdim yorgunum
 Her geceme seni koydu ne zor durum
 Ah bebeğim tutamazsam elini zamansız
 Her bir yaşta hevesim kalır derin yaram sız
 İzlerini bulamazsam ölürüm inan bana
 Sersefilim uzaktan sevilir mi bir asır?
 Böyle bir vurgun olmaz
 Ezber bozulsun artık
 Buz dilinden dökülse
 Sözden ucuz romandık
 Dön böyle bir vurgun olmaz
 Ezber bozulsun artık
 Yaktığın da söner de
 Kimseye tutuşmam artı
 (Edis Görgülü)

"Sol" kalbin bulunduğu yön olduğu için kalp kastedilerek kullanılmıştır. Özellikle divan edebiyatında sıkça başvurulan ad aktarmasına yer verilmiştir. Kalp yerine sol kullanımı yaygın bir kullanımdır. Altay'ın "Sol Yanım" şarkısı, "Sol Yanım" isimli televizyon dizisi, "Sol Yanım Acıyor Anne" şiiri bunlardan bazılarıdır.

Şarkıda geçen "Sersefilim, uzaktan sevilir mi bir asır?" ifadesinde ise asır ifadesiyle mübalağa yapılmıştır. Bu ifade, Cengiz Aytmatov'un "Gün Olur Asra Bedel" veya "Gün Uzar Yüzyıl Olur" romanını çağrıştırmaktadır. Aynı abartılı ifade Nazım Hikmet'in aşağıdaki şiirinde de görülür.

Hasret

Yüz yıl oldu yüzünü görmeyeli, belini sarmayalı,
gözünün içinde durmayalı,
aklının aydınlığına sorular sormayalı,
dokunmayalı sıcaklığına karnının.

Yüz yıldır bekliyor ben bir şehirde bir kadın.

Aynı daldaydık, aynı daldaydık.
Aynı daldan düşüp ayrıldık.
Aramızda yüz yıllık zaman, yol yüz yıllık.

Yüz yıldır alacakaranlıkta koşuyorum ardından.

(Nazım Hikmet)

Ayrıca şarkının “Yaktığın da söner de, kimseye tutuşmam artık.” dizeleri; Sabahattin Ali'nin “Çocuklar Gibi” şiirinde geçen "Senden başkasını seven delidir" dizeleri, bu sözleri özetleyici niteliktedir.

Şarkının genel planı Cemal Safi'nin “Vurgun” şiirini hatırlatmaktadır: Ben de bir zamanlar sevildim amma. Seninki düpedüz vurgun sayılır. Gönülden gördüğüm takvime göre aldığım her nefes bir gün sayılır.

Çok Ağladım (Tarkan)

Tarkan'ın “Çok Ağlasam” şarkısı, 2018 yılının en çok dinlenen şarkılarından. Şarkının, “Haykırsam (haykırsam, haykırsam). Duyup gelsen uzaklardan.” ifadesinde yapılan çağrı Türk şiirlerinde görülür. Aşağıdaki şiir parçaları bu duruma örnektir:

Evler büyük dedikçe büyük

Ben insanların en garibi

Uzağı ilk defa kavradım

Görür yahut dokunur gibi

Eski bir saçakta kuşlarla

Yele yağmura karşı oturdum

İç içe daireler çiziyor

İçine adımları yazıyorum

Gün uzun türküsünü bitirdi

Karlı dallara yürüdü karanlık

Yalnızlık çekilmez bu vakit

Delirdi denizde yosun çayda balık

Gel artık

(Gülten Akın)

Seni ben bekliyorum göğsüm açık, bağrım açık;

Hançer ol göğsüme saplan, ecel ol karşıma çık

(Faruk Nafiz Çamlıbel)

Şarkıda yer bulan, “Dokunsam bi'. Son bi' kez sana dokunsam. Sarılsam (sarılsam, sarılsam). Hayallerime sarılsam Uzansam bi'. Yanı başına uzansam.” dizeleri aşağıdaki şiiri hatırlatmaktadır:

Her şey biliyor her şey
 Sen biliyor musun bakalım
 Seni nice sevdiğimi?
 Üstüne titredüğimi?
 Geldiğimi?
 Gittiğimi
 Hadi!
 Ben seni düşünüyorum seni
 Hani tıpkı o ilk günlerdeki gibi
 Kalbim diyorum kalbim
 Daha dün tezgâhtan çıkmış bir su sayacı gibi
 Aşk anılar besliyor düşler kadar
 Bu yüzden diyorum ki aşk eskidikçe aşktır
 Sevgi eskidikçe sevgi

(Cemal Süreya)

Öyle Kolaysa (Mabel Matiz)

2018 yılının Kral Liste'sinde beşinci sırada yer alan şarkıda, şarkının farklı bölümlerinde yer alan “Satmam dert benim, gönül bu yerme yerinme, sazım boşa çalınmazdım, dünya bir çölse durma seraba su getir.” cümleleri tasavvufi halk edebiyatına ait özellikleri çağrıştırıyor. Özellikle tasavvufi halk edebiyatının en önemli isimlerinden Yunus Emre'den etkilenme hissediliyor. Yunus Emre'nin bazı eserlerinden alınan aşağıdaki bölümler, bu metinler arası ilişkiyi güçlendiriyor:

“Ben gelmedim dava için/ Benim işim sevi için”

(Yunus Emre)

“Ey benim sarı tamburam

Sen ne için inilersin

İçim oyuk derdim büyük

Onun için inilerim”

(Yunus Emre)

“Benim adım dertli dolap/ Suyum akar yalap yalap”.

(Yunus Emre)

5.2. Kral Liste (2019)

Bir İhtimal Biliyorum (Gülşen)

Gülşen'in "Bir İhtimal Biliyorum" şarkısı, 2019 Kral listenin ilk sırasında yer almıştır. Şarkının "Yanıyo, yanıyorum, bir ihtimal biliyorum. O da ölmek senin için. Değer mi hiç sanmıyorum." sözleri "Bir ihtimal daha var. O da ölmek mi dersin? Söyle canım ne dersin?" şarkısını anımsatmaktadır. Ayrıca şarkıda yer alan "Son durak, indim yürüyorum." cümlesi, Batı etkisindeki Türk edebiyatı sanatçısı Nazım Hikmet'in aşağıda verilen "Son Otobüs" şiirini hatırlatmaktadır:

Son Otobüs

Gece yarısı son otobüs.

Biletçi kesti bileti.

Beni ne bir kara haber bekliyor evde,

Ne rakı ziyafeti.

Beni ayrılık bekliyor.

Yürüyorum ayrılığa korkusuz ve kedersiz.

Gel Bana (Mustafa Sandal)

2019 yılının en çok rağbet gören şarkılarından Mustafa Sandal'ın "Gel Bana" şarkısıdır. Şarkının sözlerinde yer alan "Oldu bi'kere, kalp uydu sana, kaderimi fırtınada yazmışlar, rüzgarına dolayıp bırakmışlar." cümleleri "Kapıldım gidiyorum bahtımın rüzgarına" şarkısını çağrıştırmıştır. Aşağıda ilgili şarkının bir bölümü verilmiştir:

"Kapıldım gidiyorum bahtımın rüzgârına

Ey ufuklar diyorum yolculuk var yarına

Ayrılık görünmüşken yar tutmuyor elimden

Misafirim bugün ben gurbet akşamlarına"

(Kaptanzade Ali Rıza Bey)

Divan edebiyatındaki aşk anlayışına göre, sevgilinin rüzgarı, aşğın bahtının rüzgârıdır. Sevilen nereye savurursa aşık oraya savrulacaktır. Şarkının arka planında bu anlayış hissedilmektedir. Ayrıca şarkının bir başka cümlesi olan "Kimse seni üzemez kimse seni çözemez." Faruk Nafiz Çamlıbel'in Firari şiirindeki "Sana çirkin dediler, düşmanı oldum güzelin/ Sana kafir dediler, diş bile dim Hakka bile." cümlelerini anımsatır. Şiir genel olarak Ayten Alpman'ın seslendirdiği "Ben Varım" şarkısından esinlenmiştir. Ben Varım Şarkısının bir bölümü şöyledir:

Bir akşam gözünde aşk tüterse

Geçmiş günler aklından geçerse

Kalbin bomboş ümitler biterse

Sen üzülme ben varım

Neler geçti kim bilir başından

Sevgi umdun hep başkalarından

Ağlama gidenlerin ardından

O giderse ben varım

(Fikret Şenez)

Seni Sever miydim? (Hande Ünsal)

Hande Ünsal'ın şarkısındaki “Kalbim sende durum ne?” şeklindeki cümlesinden yazar kalbiyle konuşmaktadır. Necip Fazıl Kısakürek, bir şiirinde de “Seni dağladılar, değil mi kalbim. Her yanın, içi su dolu kabarcık.” mısralarında kalbiyle konuşur. Şarkının bir başka cümlesi olan “Diyorlar biri varmış” cümlesi ise halk edebiyatı ürünlerinden masal türünün dil ve üslup özelliklerini anımsatır. Şarkıda yer alan “Hayatın kanunu yazabilseydim, seni sever miydim?” cümlesinde, edebi eserlerde rastlanan aşkın kanunu, hayatın kanunu imgeleri vardır. Adaletli bulunmadığı için hayata, aşka daha adil bir kanun yazma isteği zaman zaman eserlerde yer alır. “Aşkın Kanunu” şarkısı bunun bir örneğidir:

Aşkın kanununu yazsam yeniden
Kimi ümitleri yel alır gider
Kimi benim gibi sever gönülden
Kimi senin gibi el olur gider
Dünyanın bir yazı bir kışı vardır
Her yolun bir sonu bir başı vardır
Her aşkın sonunda gözyaşı vardır
Akar damla damla sel olur gider
Boş yere bekleme geçen günleri
Böyledir ne yazık ezelden beri
Kimi benim gibi sever gönülden
Kimi senin gibi el olur gider

(Mehmet Erbulan)

Unuturum Elbet (Rafet El Roman)

2019 yılında 4. sırada yer alan şarkıyı Rafet El Roman seslendirmiştir. Şarkıda “Elini başkası tutmuş, gözlerine yabancı dalmış.” cümleleri, anonim halk edebiyatı ürünlerinden maninin aşağıdaki örneğini anımsatır:

A benim ahtı yarım
Başımın tahtı yarım
Yüzünde göz izi var
Sana kim baktı yârim

(Anonim)

Şarkıda geçen bir başka cümle “Bende artık bittin sen”dir. Bu cümle Nazım Hikmet'in bir şiirinde yer alan “Bence şimdi sen de herkes gibisin.” cümlelerini hatırlatır. Şarkının genelindeki cümleler Nazım Hikmet'in ilgili şiiri ile örtüşmektedir. Şiirin sözleri şöyledir:

Bence Şimdi Sende Herkes Gibisin
Gözlerim gözünde aşkı seçmiyor

Onlardan kalbime sevda geçmiyor
 Ben yordum ruhumu biraz da sen yor
 Çünkü bence şimdi herkes gibisin
 Yolunu beklerken daha dün gece
 Kaçıyorum bugün senden gizlice
 Kalbime baktım da işte iyice
 Anladım ki sen de herkes gibisin
 Büsbütün unuttum seni eminim
 Maziye karıştı şimdi yeminim
 Kalbimde senin için yok bile kinim
 Bence sen de şimdi herkes gibisin
 (Nazım Hikmet)

Aşağıda verilen şiirle de aynı şekilde, şarkının sözleri ve şarkının verdiği genel ruh örtüşmektedir:

Gelsen de bir gelmesen de
 Artık olan oldu bize
 Gelsen de bir gelmesen de
 Gelemeyiz biz yüz yüze
 Gelsen de bir gelmesen de
 Hep kendini çektin naza
 Yok bahara yahut yaza
 Bıktım gayrı yaza yaza
 Gelsen de bir gelmesen de
 Bir candır bu bir andır bu
 Giden gelmez bir handır bu
 Dağ taş değil insandır bu
 Gelsen de bir gelmesen de
 Göreceğin bir boş kafes
 Ceset kalmış çıkmış nefes
 Nerde o can nerde o ses
 Gelsen de bir gelmesen de
 (Osman Yüksel Serdengeçti)

5. Sukut-u Hayal (Oğuzhan Koç)

2019 yılının en çok dinlenen şarkıları arasında yer alan Sukut-u Hayal'in başlığının dil özelliği ve imge kullanışı ile Batı etkisindeki Türk edebiyatında Servetifünün Dönemi'nin ve Fecriati Dönemi'nin özelliklerini ve Cenap Şahabettin'in tamlamalarını akla getirir.

Şarkının, “Ne yandın ne söndün. Ne sevdin ne sövdün.” sözleri Türk edebiyatının divan ve halk edebiyatı geleneğinde rastlanan, aşkın maşukun dengesiz tavırlarına maruz kalması ve bundan şikayetini hatırlatır. Hatta aynı geleneklerde, aynı sebeple maşuk; hain, zalim sıfatlarıyla anılmıştır. Bu şarkıda da sevgili için aynı sıfatlar kullanılmıştır. Şarkının genel havası, aşağıda verilen halk edebiyatının önemli bir türü olan türkünün bir örneği ile benzerlik gösterir.

Ey sevdiğim sana şikâyetim var
 Ne sevdiğin belli ne sevmediğin
 Ben de bir insanım bir de canım var
 Ne sevdiğin belli ne sevmediğin
 Eski günler hayalimden gitmiyor
 Dün dediğin bugünkünü tutmuyor
 Yiğidim ya sana gücüm yetmiyor
 Zalımsın oy oy,
 hayınsın oy oy,
 ne deyim oy oy
 (Muhlis Akarsu Kangal)

Şarkının bir bölümünde yer alan “Bana bakan gözlerinle yapayalnız kal.” cümlesi Türk edebiyatı şiirinde rastlanan beddua söz varlığını anımsatmaktadır. Necip Fazıl Kısakürek’te şiirinde de yer bulmuş beddua geleneği, şairin “Bekleyen” şiirinde şu şekildedir:

Seni korkutacak geçtiğin yollar,
 Arkandan gelecek hep ayak sesim.
 Sarıp vücudunu belirsiz kollar,
 Enseni yakacak ateş nefesim.

Kimsesiz odanda kış geceleri,
 İçin ürperdiği demler beni an!
 De ki: Odur sarsan pencereleri,
 De ki: Rüzgâr değil, odur haykıran!
 (Necip Fazıl Kısakürek)

Beddua geleneği divan edebiyatının önemli şairlerinden Nedim’in beyitinde de şu şekildedir.

“Hücum-ı nâle-i şeb-gîrden zâlim haberdâr ol
 Beni bimâr-ı hicrân eyledin sen dahi bîmâr ol”
 (Nedim)

(Ey zalim, haberin olsun, gece boyunca ettiğim âhların hücumuna uğrayacaksın. Beni ayrılık hastası yaptın, sen de hasta ol.)

Özellikle halk edebiyatımızda geniş bir beddua geleneği mevcuttur. Dede Korkut hikâyelerinde geçen bedduaların (Deli Dumrul başta olmak üzere) yanında, destanlarımızda, halk hikâyelerimizde, ağıtlarımızda, türkülerimizde, koşmalarımızda geniş bir kargış yelpazesine rastlıyoruz. Divan şiirimiz de beddua geleneğimizden nasibini almış, kâh sevilene kâh talihe kâh rakiplere beddua edildiği görülmüştür.

5.3. Kral Liste (2020)

Kafamda Kentsel Dönüşümler (İkiye On Kala)

2020 yılının en çok dinlenen şarkısı “Kafamda Kentsel Dönüşümler”dir. Şarkının başlığında ve daha ilk cümlelerinde postmodernizmin özellikleri görülür. Ancak şarkının çeşitli yerlerinde başka gelenekler ile metinler arasılık da dikkat çeker. Bunlarda bazıları şöyledir:

Şarkıda “deli saç” tamlaması kullanılmıştır. Divan edebiyatı geleneğinde, saç âşığı maşuka bağlar, onu yakalar, büyüler, aşığa eziyet eder. Âşık bundan kaçamaz.

“Sarı saçlarına deli gönlümü/ Bağlamışım çözülüyor Mihriban” türküsünün aksine divan edebiyatı geleneğinde saçlar delidir, dünya da sevilenin saçlarındadır. Sevgilinin saçlarının dağılmış, pejmürde, deli gibi görünmesi divan şiirinde aşığın gönlüyle özdeşleştirilmiştir; aşığın gönlü de sevgilinin saçları da delidir:

N’ola ta’yin etse zabt-ı mülk-i hüsnü gamzeye

Zülfü bir âşufte-yi ser-der-hevâdır” (Nef’i)

Cân kuşu yer felekte uçarsa melek-misâl

Boynuna dâm-ı zülfünü salsan irer yeter (Şeyhî)

Şarkıda yer alan, “Ben, ben değilim kayboldum rüzgârında.” cümlesinde halk edebiyatının izleri görülür. Halk edebiyatı geleneğinde aşıklık; bir esriklik, kendini bilmezlik halidir. Şiirimizde bu durumu en iyi özetleyen dizelerden biri Yunus Emre’nin “Beni bende demen, bende değilim” dizeleridir. Divan edebiyatında ise kendinden geçmiş aşığa, Fuzuli’nin “Öyle ser-mestem ki idrâk etmezem dünyâ nedir/Ben kimem sâki olan kimdir mey-i sahbâ nedir” beyiti güzel bir örnektir.

Şarkının “Herkes sussun.” cümlesi, Albert Camus’un “Huzur, suskunluk içinde sevmek olabilirdi ama bilinç ve insan var; konuşmak gerekiyor. Sevmek, cehenneme dönüşüyor.” cümlesindeki felsefe ile örtüşür. Türk edebiyatında ise sadece sevgiliyi duymak, onunla olmak isteği Batı etkisindeki Türk edebiyatının Cumhuriyet Dönemi şairlerinden Turgut Uyar’ın dizelerinde rastladığımız bir durumdur:

“Herkes uyusun iyi oluyor hoşlanıyorum

Hırsızlar polisler açlar toklar uyusun

Herkes uyusun bir seni uyutmam bir de ben uyumam

Herkes yokken biz oluruz biz uyumayalım.”

(Turgut Uyar)

Şarkının bir diğer cümlesi olan “Kendimi bıraktım elime. Bi’ baktım yaşıyorum hâlâ.” dikkat çekicidir.

Günümüz şarkılarında “kendine rağmen yaşayabilmek” teması sık kullanılıyor. Bunu modern çağ insanının kendinden memnun olmaması ve yalnızlığı şeklinde

yorumlamak mümkündür. Aşağıdaki şarkı bölümlerini de bu duruma örnek olarak gösterebiliriz:

“Kendime yaptığım onca şeye rağmen
Haddimden fazla yaşadım
Kendime rağmen
Kendime yaptığım onca şeye rağmen
Haddimden fazla yaşadım
Kendime rağmen”
(Jakuzi)
Ayaktayım hâlâ kendime rağmen
İstedim olsun, olmadı bazen
Allah'a ısmarladım seni bitanem
Görmedim gün yüzü, istemiyorum da zaten
(Stap)

Postmodern kültürün daha fazla hissedildiği şarkının söz varlığında, modernizm unsurları ile argo birleşmiştir. Hacılamak, her şey satılıyor, dünya pavyon gibi kullanımlar ortaya çıkmıştır.

Küçük Bir Yol (Hadise)

2020 Kral Liste'ye göre 2. sırada yer alan şarkıyı Hadise seslendirir. Şarkının adı “Küçük Bir Yol” Türk halk edebiyatının önemli ismi Aşık Veysel'in Uzun İnce Bir Yoldayım şiirini anımsatıyor. Bu popüler şarkıda da aynı metafor -hayatın yola benzetilmesi- kullanılmıştır. Şarkıda geçen “Vazgeçsem olmaz ki. Bu sel durulmaz ki böyle.” sözleri Yunus Emre'nin “Aşkın, aşıklar öldürür; aşk denizine daldırır.” dizelerini hatırlatır. Aşk ölenemeyen, tedbir alınamayan, set çekilemeyen bir şeydir, tıpkı sel gibidir.

Bu şarkının genelinde kuşku-sevgi teması hakimdir. Şarkıda, aşağıdaki şiir parçalarında verilen mesaj verilmiştir, mesaj şöyledir. "Kuşkuyu abartırsak sevgimiz yok olur, kuşku sevgiyi boğar ve aşk ateşi yanmadan söner. Böylece kişi şüphesiyle baş başa kalır, aşk yaşanmaz.”

Kuşku acıya dönüşürdü hep, acı da her zaman yine sevgiye
Kuşkular zehirleştiği zaman“Sevgi var” diye ısrar niye?
(Hüsrev Hatemi)

Şüphe “başlangıç”tır, karar “nihayet”
Zamanı zamana etme şikâyet
Kaçmak kurtuluştur diyorsan şayet
Beraber kaçalım tut ellerimden.
(Abdürrahim Karakoç)

Geçti istemem gelmeni, Yokluğunda buldum seni;

Bırak vehmimde gölgeni, Gelme, artık neye yarar?

(Necip Fazıl Kısakürek)

Şarkının sözlerinde geçen “Bu kalp delirir.” ifadesi divan edebiyatındaki delilikle örtüşür. Divan edebiyatında aşıklık, deliliktir. Zamana, mekâna ve aşkın şiddetine göre delinin ve deliliğin adı da değişir: Aşufte, meczup, mecnun, cünun, divane, şeyda, sevda, bi-huş, bi-dimağ olur. Aşkın şiddeti aşıklardaki mantığı alır götürür, çılgınca bir sevme hâli gelir. Mevlana'nın "Aşk, deliliktir; biz, delinin delisiyiz." dizesinde yer bulduğu gibi tasavvufi halk edebiyatında da aşıklık, aşığın aklının da dâhil olduğu dünyevi her şeyden vazgeçme hâlidir.

Şarkıda yer alan “Umutsuz olmaz aşksız yaşanmaz.” cümlesi modern Türk şiirinde sık kullanılan umut temasını içerir. Bu cümle aşağıdaki şiir örneklerini anımsatır:

Seni düşünmek güzel şey, ümitli şey,

Dünyanın en güzel sesinden

En güzel şarkıyı dinlemek gibi bir şey...

Fakat artık ümit yetmiyor bana,

Ben artık şarkı dinlemek değil,

Şarkı söylemek istiyorum...

(Nazım Hikmet)

Bütün iyi kitapların sonunda

Bütün gündüzlerin,

Bütün gecelerin sonunda

Meltemi senden esen

Soluğu sende olan,

Seni bir başlangıç vardır...

(Edip Cansever)

Sabahleyin

Karayı kaldırın mavi koyun umudumu yitirmedim

Beni çağırın gülümserken uykunun bir yerinde

Eliniz beyazken uzatın isterim

Karayı kaldırın sevgi koyun umudumu yitirmedim.

(Gülten Akin)

Kalbim Tatilde (Ziyet Sali)

2020 yılının en çok dinlenen şarkıları arasında olan bu şarkının sözleri arasında yer alan, “Belki uyanırız bi’ sahilde. Kalbim tatilde.” dizeleri, Batı etkisindeki Türk edebiyatının önemli isimlerinden Yahya Kemal Beyatlı'nın “Zihnim bu şehirden bu devirden çok uzakta/ Tanburî Cemil Bey çalıyor eski plakta” dizelerini hatırlatmıştır. Aynı zamanda Sertap

Erener'in pop şarkısının şu sözleri, "Uzanmışım Kumsala, güneş damlar içime." ile büyük benzerlik gösterir.

Şarkının bir diğer cümlesi olan "Dur konuşma, uzat elini sakince." ile Turgut Uyar'ın "Senin bu ellerinde ne var bilmiyorum, göğe bakalım. Tuttukça güçleniyorum kalabalık oluyorum "mısralarını hatırlatırken şarkının adı ile mütevellit şiirin devamı olan "Dönmeyeceğimiz bir yer beğen başka türlü sü güç. Bir ellerin bir ellerim yeter, belleyelim yetsin." akla geliyor

Şarkının "Gülmezdim senden önce, böyle doğmazdı güneş." sözleri aşkın insanda olumlu hisler uyandırmasını ifade etmiştir. Türk şiirinde bu ifade pek çok şiirde yerini bulmuştur. Bu şiirlerden bir tanesi aşağıda örnek olarak verilmiştir:

Bir İş Var

Her gün bu kadar güzel mi bu deniz?

Böyle mi görünür gökyüzü her zaman?

Her zaman güzel mi bu kadar,

Bu eşya, bu pencere?

Değil,

Vallahi değil;

Bir iş var bu işin içinde

(Orhan Veli Kanık)

Şarkıda yer verilen "Bitirecek tüm derdi, kederimi bakışın" sözleri; sevgilinin her derde derman olması, yaraları sarması her dönemde şiirimizin konusu olmuştur. Aşık; dertlidir, yaralıdır. Onun derdinin dermanı sevilendedir. Sevilenin bir bakışı bazen aşığı öldürür, bazen de sağaltır. Bakış, iki özelliğiyle de şiirimizde yer almıştır.

Şarkının "Bir de dokunsan yangınlar az gelecek." cümlesinde görülen abartma, hem divan hem de halk edebiyatında görülen mübalağa sanatına örnektir. Aynı zamanda halk edebiyatı ürünlerinden olan atasözlerinden "Ateşle barut yan yana durmaz." atasözünü hatırlatmıştır. Sevilenin sevene dokununca yangın çıkması, edebiyatımızın diğer şiir geleneklerinde de yer bulmuştur:

"Gözleri bir yangın başlangıcıdır

Dudakları kırmızı alarm"

(Attila İlhan)

Gel yanalım ateş-i aşka

Şule verelim ateş-i aşka

(Seyyid Nesimi)

Heyecandan (Oğuzhan Koç)

Kral Liste'de 4. sırada yer alan şarkı, Oğuzhan Koç tarafından seslendirilmiştir. Şarkı metinler arasılık açısından dikkat çekicidir. Şarkının "Yine çaldı aşk mı kapımda. Gönül biten aşkın yanında. Aşk başkaydı hani kasımda." cümlelerinde halk edebiyatında ve divan edebiyatında da sık kullanılan kişileştirme sanatına başvurulmuştur. Bu sözlerle ayrıca "Kasımda Aşk Başkadır" filmine gönderme yapılmıştır.

Şarkının genelinde konuşma dilinin özellikleri görülür. “Bi dakika” ifadesini en belirgin örnek olarak verilebilir.

Şarkıda yer alan “Aşk için dinlemez gurur.” cümlesi “Hayat Bazen Tatlıdır.” filminde geçen “Aşkta gurur olmaz, olursa aşk olmaz.” repliğini hatırlatır.

Halk edebiyatının söz varlığında, sıkça yer alan inanç sözleri, şarkıda, “Ölmem inşallah, öpmem inşallah.” şekliyle yer bulmuştur.

Deli Kız (Buray)

2020 yılının en çok dinlenen şarkıları arasında yer alan bu şarkının “Kuytu bahçemde baharsın.” Cahit Sıtkı Tarancı'nın bir şiirinde yer bulan “Evimde şenliksin, bahçemde bahar.” sözlerini hatırlatmaktadır.

Sevgilinin nazlı oluşu ve buna bağlı mazmunlar divan şiirinde oldukça yaygındır. Bu şarkıda da sevgilinin nazlı oluşuna gönderme yapılmaktadır.

Şarkının sözlerinden “yaşlı keman, deli saz.” benzetmesinin arka planında, genç ruhlu-yaşlı ruhlu insan aşkı vardır. Aşıklardan biri yavaş, sakın çalan keman; diğeri, coşkulu saz olarak ifade edilmiştir. Nilüfer'in “Kavak Yelleri” şarkısında da “ İçimde yılğın rüzgârların ayak sesleri, sende daha yeni yeni kavak yelleri. Kaçmayı çok denedim, ansızın bu sevgiden. Kaç kere yenik düştüm, istemeyin bunu benden.” şeklinde yer alır.

Rakip, özellikle divan edebiyatında sevgilinin etrafındaki sevilmeyen karakter olarak yer alır. Aynı durum “Takmış koluna sevdiğini” şeklinde ifade edilmiştir. Bu ifade Tarkan'ın şarkısında “Takmış koluna elin adamını.” şeklinde yer almıştır.

Şarkıda, “Sen gül de güller utansın” cümlesiyle açık bir şekilde, hüsnütalil sanatının örneği verilmiştir. Gülün sevilenden utanıp kızarması sık kullanılan bir imgedir. Aşağıda aynı duruma halk şiirinden bir örnek verilmiştir:

Salındı bahçeye girdi

Çiçekler selama durdu

Mor menekşe boyun burdu

Gül kızardı hicabından”

(Ercişli Emrah)

5.4. Kral Liste (2021)

Martılar (Edis)

2021 yılının Kral Liste'de ilk sırada yer alan Edis'in “Martılar” şarkısıdır. Şarkıda, halk şiirinde yaygın kullanılan telli turna, gövel ördek kullanımının yerini martı; göl, ırmak kullanımının yerini, deniz almıştır. Bağlama, saz kullanımının yerini de gitar almıştır. Kırsal motiflerin yerini, kente ait motifler almıştır. Bu eserde, metinler arasılığın dönüştürülmüş hâline iyi bir örnek buluyoruz.

Şarkıda yer alan, “Ses etmem, susarım anıların hatırına.” sözleri divan edebiyatında, aşğın sır tutmasına, hatır bilmesine gönderme yapar gibidir.

Sanatçı “Sen yoksan ölümden ne farkı var” cümlesinde, tecahülûarif ve mübalağa sanatını birleştirmiştir. Halk arasında çok dillendirilen, “Ölüm Allah'ın emri/ Ayrılık olmasaydı” ve

“Ölüm ile ayrılığı tartmışlar/Elli dirhem fazla gelmiş ayrılık” cümleleri ile örtüşmektedir.

Şarkıda özellikle Halk edebiyatında tercih edilen yansıma kelimelerin örnekleri de vardır: Çat çat, pat pat vb.

Divan edebiyatında sıkça yer bulan “Aşık maşukun kölesidir.” durumu, “ sevilenin, sevenin yaralarına merhem olması” durumu şarkıda görülmektedir. Yine” aşığın, aşkından delirmesi mecnun olması” durumu, şarkıda “Delirecem sensiz akşamlarda.” şeklinde ifade bulur.

Şarkıda yer alan, “Ne zaman uyansam, konuşsam, düşünsem, sen.” ifadesi “Suna dedimse sen, Leyla dedimse sen.” dizelerini hatırlatmaktadır.

Aynı ifade, aşağıdaki beyitte de bu şekilde yer almıştır:

Gittin ammâ ki kodun hasret ile cânı bile

İstemem sensiz olan sohbet-i yârânı bile (Neşatî)

Bu bölümde Göksel’in söylediği” Bi’ Seni Konuşurum” şarkısına da açık bir gönderme vardır.

“Görünce durmuyor kan damarda.” şarkı sözü “Akacak kan damarda durmaz.” atasözünün bozulmuş şeklidir. “Kumar gibi aşk şansım yok.” cümlesi ise “Kumarda kaybeden aşka kazanır.” söylemine gönderme niteliğindedir.

“Gelse kaderimi yazsa baştan.” sözleri divan edebiyatı geleneğinin “Aşığın kaderi maşuğun elindedir. Maşuk ne derse o olur, aşık buna boyun eğer.” felsefesi ile örtüşür.

Benim O (Tuğba Yurt)

2021 yılında Kral Liste’de ikinci sırada yer alan şarkıda, çok fazla tekrar vardır. Şarkıda, Türk kültüründe yaygın olan sevgilinin adının gizlenmesi, bunun mahrem olması, şarkıda söylemem ismini, bilir o kendini, şeklinde ifade edilmiştir. “Satır satır bakıştığım” ifadesi, bakışarak konuşma söylemine gönderme yapmaktadır.

Kaybolurum Gülüşünde (İkilem)

2021 yılının en çok dinlenen şarkılarından biri olan şarkının “Geçiyor gündüz gece bir bir takvimlerden.” sözlerinde, Aşık Veysel’in” Gidiyorum gündüz gece.” dizesine gönderme yapılmıştır. Yine şarkının ”Tutamam zamanı, kayar teker teker ellerimden.” cümleleri, Kenan Doğulu’nun şarkısı “Tutamıyorum Zamanı” hatırlatmaktadır.

Şarkı Sözlerinde ifade bulan “Gelsen bu gece biraz geçince kimseye söylemeden.” sözleri aşağıdaki şarkı sözlerini hatırlatmaktadır.

“Aman kimseler duymasın

Aman kimseler bilmesin

Sonra düşeriz dillere”

Efkarım Var (Ziyet Sali)

Şarkının adını hatırlatan türkünün örnek dizeleri verilmiştir:

“Bugün benim efkarım var zarım var

Değme felek değme değme telime benim”

(Aşık Özlemi)

Bu şarkıyı hatırlatan bir diğer şarkı da Dilek Taşı’dır:

“Efkarım birikti sığmaz içime

Bin sitem etsem de azdır kadere

Gülmeyi unutan yaşlı gözlere
Mutluluktan haber ver dilek taşı”
(Ali Tekintüre)

Şarkı sözlerinde yer bulan “ Şimdi sert esiyor yine, rüzgâr dağıtmış her şeyi.” ifadesi Cahit Sıtkı Tarancı'nın aşağıdaki dizesini anımsatmaktadır:

“Bu kaçınıcı bahçe gördüm tarumar”

Şarkının bir diğer sözü ise “uykularından kalkıp dertlenmek” aşağıdaki şiir örneğini akla getirir:

“Aplansız uyanırsan gecenin bir yerinde
Gözlerin uzun uzun karanlığa dalarsa
Bir sıcaklık duyarsan üşüyen ellerinde
Ve saatler gecikmiş zamanları çalarsa
Bil ki seni düşünüyorum.”
(Ümit Yaşar Oğuzcan)

Sevgilim (Murat Boz)

Murat Boz'un seslendirdiği bu şarkının “ Vakit zamanı doldurunca, hatalarımı yıkar mı?” sözü “Zaman her şeyin ilacıdır.” atasözüne gönderme mahiyetindedir.

Şarkıda yer alan “rüyalarında karşılaşınca, hayallerine bir bir kavuşunca” ifadelerinde, rüya ve hayal imgesi kullanılmıştır. Şiirin verdiği mesaj aşağıda verilen şarkıyı hatırlatmaktadır:

“Hiç kimseye söylenmeden
Hasretimiz bilinmeden
Gizli gizli görünmeden
Rüyalarda buluşuruz”
(Aşkın Tuna)

Şarkıda “Aşk tesadüfen bulunmaz.” cümlesi, aşka emek vermek gerektiğini ifade ediyor. Selvi Boylum Al Yazmalım filminde geçen “Sevgi neydi, sevgi emekti.” sözlerine gönderme yapıyor.

Şarkıda kullanılan “Baksana içine, orda.” ifadesi, “Bir ben vardır bende benden içeri.” dizelerini hatırlatıyor.

5.5. Kral Liste (2021)

Al Sevgilim (Funda Arar ve Semicenk)

2022 yılının Kral Liste'de ilk sırada yer alan şarkının sözlerinde yer bulan “Yalnızlığım kader değil, bunu ellerinle yazdın.” sözleri Sabahattin Ali'nin “Koşma” adlı şiirini hatırlatmaktadır. Şiirin sözleri şöyledir:

Sevip sevip yarı ele kaptırmak
Kara bahtın bana eski işidir.
(Sabahattin Ali)

Şarkıdaki “kalbim paramparça” sözü, Funda Arar’ın “Camdan Kalp” şarkısını ve Teoman’ın “Paramparça” şarkısını ve Bedri Rahmi Eyüboğlu’nun aşağıdaki dizelerini hatırlatmaktadır:

Ağaç bütün

Işık bütün

Meyve bütün

Benim dünyam paramparça.

(Bedri Rahmi Eyüboğlu)

Mahşer (Gökhan Türkmen)

2022 yılında Kral Liste’de 2. sırada yer alan “Sarıla sarıla, neden söyle zor bu veda?” sözleri aşağıdaki şiir parçasını anımsatmaktadır:

Hani o bırakıp giderken seni

Bu öksüz tavrını takmayacaktın?

Alnına koyarken veda buseni

Yüzüne bu türlü bakmayacaktın?

(Faruk Nafiz Çamlıbel)

“Bağıra çağıra susarken ben” şarkı sözleri Postmodern yazar Oğuz Atay’ın “Çok şey vardı anlatılacak, o yüzden sustum. Birini söylesem diğeri yarım kalacaktı. Sen duydun mu sustuklarımı?” ifadesine gönderme yapmaktadır.

Ayrıca şarkının genelinde tezat sanatı ile kurulan anlatım, aşağıdaki edebi eser parçalarında da görülür:

Belki de konuşuyordur gözlerin, ama ben gözce bilmiyorum ki

Sessizce biliyorum,

Usulca biliyorum,

Masumca biliyorum.

(Cemal Süreya)

Hiç değilse susarak hepsinin yüzüne haykırmak istiyorum. (Tezer Özlü)

Şarkının sözlerinde yer alan “Yakında kalbimden de silerim ismini, boş ver, senin yanın mahşer yeri.” sözleri aşağıdaki dizeleri anımsatır:

Sanırlar ki sen beni biricik yar saymıştın;

Oysaki hep yedekte, hep elde var saymıştın.

Hadi git, ne bir adres, ne bir hatıra bırak,

Zannetme ki, pişmanlık, mutluluk kadar ırak.

(Cemal Safi)

Geçcek (Tarkan)

2022 yılının en çok dinlenen 3. şarkısının adındaki konuşma diline ait söyleyiş dikkat çekicidir. Bu dil yanlışının aksine söz varlığı açısından önemli olan deyimlere ise sıkça yer verilmiştir: Köşeye sıkıştırmak, sırtından vurmak, meydan okumak, gününü gün

etmek, zilleri takıp oynamak, çoğu gitti azı kaldı, içini ferah tutmak, aman vermek, yakadan düşmek, ders çıkarmak, tadım tuzum yok, küle dönmek vb. Aynı zamanda şarkıda, halk edebiyatının bir parçası olan atasözleri de yer almaktadır: Sabrın sonu selamettir, gün doğmadan neler doğar, her şeyin sonu var, her şerde bir hayır var vb.

Halk şiirinin ahenk unsurları arasında sık kullanılan ses tekrarlarına ve ünlemlere şarkıda sıkça yer verilmiştir: Geççek, bitçek, gitçek; oh oh, hadi, yeter, babam...

“Har har yanıyorum, küle dönmek üzereyim.” şarkı sözü, Gülten Akın’ın “Beni sorarsan ben de iyi değilim pek! Beni sorarsan kış işte!” sözlerini anımsatır.

“Bi suyun akışındayım, bi gidiyorum tersine.” sözleri “suyu akışına bırakmak ve alıntının tersine yüzmek” deyimlerine gönderme niteliğindedir. Yine bu cümle de konuşma dilinin özelliği olarak bir yerine “bi” şeklini kullanmak göze çarpmaktadır.

“Yapma güze, kışa boğma yazını.” şarkı sözleri “Kışa çevirme yazımı, çalıp söyletme sazımı.” sözlerini anımsatmaktadır.

Şarkının en belirgin dil özelliği, konuşma dili unsurlarına yer vermesi ve emir cümlelerini sık kullanmasıdır: Geççek, bitçek, oyncaz; ferah tut içini, gör bak, inan, dayan...

“Beni sorarsan ben de iyi değilim pek.” şarkı sözü “Beni sorarsan kış işte! (Gülten Akın)” cümlesini; “Yapma güzel kışa boğma yazını.” şarkı sözü ise “Kışa çevirme yazımı/ Çalıp söyletme sazımı/ Yaralıyım yaralı” türküsünü anımsatmaktadır.

Şarkının sözlerinde yer alan “Yakındır sabrın zaferi.” ifadesi, “Sabrın sonu selamettir.” Söylemini ve aşağıda verilen şiiri hatırlatmaktadır:

Bir gülün çevresi dikendir hardır

Bülbül gül elinden ah ile zardır

Ne de olsa kışın sonu bahardır.

(Aşık İsmail Daimi)

Bi' Tek Ben Anlarım (Köfn)

Şarkının sözlerinde benzetmeler dikkat çekicidir: Teninin üzerinden kayan bir buzdur uzak bakışlarım, beynimde bir kurşun seni bilmek... Şarkının ahenk unsuru olarak ses/ kelime tekrarına sık yer verilmiştir: Ama seni bilmek, seni bilmek/seni bilmek, savrulur/savrulur saçlarında hayatın...

“Seni sorsunlar benden bi tek ben anlarım” şarkı sözleri, Özdemir Asaf’a ait “Seni benden, beni senden soruyorlar. “ dizelerini anımsatmaktadır.

Salıncak (Mustafa Ceceli ve Nigar Muharrem)

Şarkının sözlerinde yer bulan, “Fermanım iki dudağının arasında.” ifadesinde kullanılan “ferman” Türk şiirinde sık kullanılır. Divan şiirinde, halk şiirinde ve modern şiirde de bu kelimeye başvurulur. Şarkı sözüne göre, sevgili ferman verendir yani padişahdır, seven ise bu durumda köledir. Bu ifadeler, aşağıdaki beyitleri anımsatmaktadır:

Fermanı-aşka can iledür inkıyadımız

Hükm-i kazaya zerre yok inadumuz

(Baki)

Ol perişev kim Melahat milkinin sultanıdır
 Hüküm onun hükmü bana ferman onun fermanıdır
 (Fuzuli)

Şarkı sözünde geçen “tozlu raflar” divan şiirinde “tak-ı nisyan” şeklinde ifade edilir:
 Gönül firak-ı hanengünle tak- nisyanda
 Kebade-i gamun olmuş şikeste bende yatur
 (Naili)

(Gönül senin ok gibi tesir eden bakışlarından ayrı dertli bir talim yayı olmuş ve unutulma rafına kaldırılmıştır.)

Tozlu raf unutulmayı işaret etmektedir. Aynı anlam şarkı sözünde de yakalanmıştır.

6. Sonuç ve Öneriler

Çalışmamızda yer alan yirmi beş popüler Türk pop şarkısı; metinler arasılık tespitinde zorlamaya ve yanlışa düşmemek için aşırıya kaçmadan incelenmiştir. İlgili şarkılar dil, kültür ve edebiyat bağlamında metinler arasılık açısından değerlendirilmiştir. Değerlendirmede, çok öne çıkan bağlamımız dışındaki metinler arasılıktan da bahsedilmiştir. Çalışmamızdan çıkan sonuçlar şunlardır:

- Şarkı sözü yazarları, halk edebiyatından etkilenmektedir.
- Şarkı sözü yazarları, divan edebiyatından etkilenmektedir.
- Şarkı sözü yazarları, tasavvufi Türk edebiyatından etkilenmektedir.
- Şarkı sözü yazarları, Cumhuriyet Dönemi Türk edebiyatından etkilenmektedir.
- Şarkı sözü yazarları, günlük konuşma dilinin özelliklerinden etkilenmektedir.,
- Şarkı sözü yazarları, popüler kültürden etkilenmektedir.
- Şarkılarda söz varlığına ait atasözü, deyim çok fazla kullanılmamaktadır.
- Şarkılar; müziğin aynı ve diğer türlerinden, sinema gibi sanatlardan etkilenmektedir.
- Şarkılarda ses ve kelime tekrarları yaygındır.
- Şarkılarda Türk kültürüne ait unsurlar yeterince yoktur.

Türkçe öğretimi açısından, eğitim öğretim sürecinin paydaşları olan öğretmen, öğrenci veli ve idarecilere; popüler Türk müziğinin oluşmasında etkili olan söz yazarlarına ve pop şarkıcılarına önerilerde bulunulmuştur:

- Türkçe öğretmenleri, hedef kitleyi dikkate alarak Türkçe derslerinde popüler müzik şarkılarını kullanabilirler ancak seçecekleri şarkıların Türkçe öğretiminin tema, kazanım, amaçları ile içerik ve seviyeye uygunluğuna dikkat etmelidir.
- Türkçe öğretmenleri, hedef kitlelerinin hangi müzik türünü dinlediği, hangi şarkıları daha çok sevdiğini öğrencilere zaman zaman sorarak isimlerini almalı, daha sonra şarkının sözlerini inceleyip bunlardan Türkçe öğretimine uygun gördüklerini, etkinliklerde kullanabilir.

- Öğretmenler, öğrencilere dinledikleri müzik türü ve şarkılar konusunda rehberlik edebilirler. Öğrencilerin dinlediği şarkılar, söz varlığı açısından değerlendirilerek öğrencilerin daha bilinçli ve derinliği olan kelimeleri kullanmaları konusunda farkındalık oluşturabilirler.
- Hedef kitlenin sıkça dinlediği ancak sözleri argo, küfür, müstehcen unsurlar vb. içeren sınıf ortamına uygun olmayan şarkıların melodileri üzerine, Türkçe dersi kazanımlarını içeren sözleri yazdırma etkinliği yapılabilir. Ancak tüm etkinliklerde olduğu gibi öğretmenin iyi bir hazırlık yapması ve etkinlik yönergesi hazırlaması gereklidir.
- Öğretmenler, yeniliklerin takibinde istekli olmalıdır. Öğretmenlerin eğitim-öğretim faaliyetlerinde karşısına çıkan popüler kültür unsurlarının olumlu ve olumsuz yönlerinin kritiğini yapabilmesi için farkındalığının olması gereklidir. Bu unsurlardan biri de popüler şarkılardır.
- Öğretmenler milli, kültürel ve ahlâki değerlere aykırı olmayan, hedef kitlenin sosyal, zihinsel ve psikolojik gelişimini olumsuz yönde etkilemeyecek ve hedef kitleye dil zevkini kazandırabilecek popüler Türk şarkılarını tespit ederek sınıfa getirmelidir. Sınıfa getirmeden önce uygun olmayan bölümleri çıkarmalıdır.
- Öğrenciler hareketli, eğlenceli ve popüler olduğu için popüler şarkıları daha sık dinlemektedir. Öğrencilere müziği sadece ritmik ve popülerlik açısından değerlendirmemeleri gerektiği vurgulanmalı aynı zamanda bu şarkılara anlamsal olarak bakabilme alışkanlığı da kazandırılmalıdır. Bu kazanım etkinliklerle ya da beyin fırtınası tekniği ile öğrencilere verilebilir.
- Öğretmenler, öğrencilerde eleştirel bir bakış açısı geliştirilmesinde popüler Türk şarkılardan yararlanabilir.
- Öğrencilerin pop, rap ve yabancı müzikler dışındaki müzik türlerini tanımaları için Türk kültürünü, Türkçenin özelliklerini daha iyi yansıtan Türk Halk Müziği, Türk Sanat Müziği eserlerini evde ve okulda dinleyebilme fırsatı anne, baba, öğretmen ve okul idaresi tarafından sağlanmalıdır. Özellikle müzik öğretmenleri ile işbirliği yapılmalıdır.
- Bazı okullarda okul zil sesi olarak müzik ürünleri kullanılmaktadır. Okul idaresi okul zillerinde kullanılan müziklerde daha seçici olmalıdır. Her il Millî Eğitim Müdürlüğü ilde bulunan güzel sanatlar lisesi müzik öğretmenlerinden ve tüm alan öğretmenlerinden oluşan bir komisyon oluşturmalı, komisyon okullarda kullanılan zil seslerinde, uygun olabilecek yöresel, ulusal ve evrensel müzik türlerini seçmelidir. Bu listede öğrencilerin daha sık dinlediği popüler şarkılara dikkatli bir inceleme neticesinde yer verilmelidir.
- Veliler, çocuklarının boş zamanlarını değerlendirdikleri zamanlardaki yaptığı etkinlikleri, dinlediği müzikleri, teknoloji kullanımını takip etmelidir. Konumuzla ilgili olarak, veliler öğrencilerin Facebook, Instagram, Spotify, Youtube gibi sosyal medya alanlarında hangi müzik türlerini dinlediğini tespit etmelidir. Çocukların sosyal, zihinsel ve psikolojik gelişimini olumsuz yönde etkileyen müzikler dinlediklerini fark ettiklerinde onları bilgilendirmeli, okulun rehberlik servisinden yardım isteyebilmelidir. Ayrıca çocuğun dinlediği müzik türünün söz varlığı üzerindeki olumsuz etkisini gözlemlediği an, Türkçe öğretmeni ile iletişime geçmeli ve ondan da destek istemelidir.
- Birçok Türk pop şarkısı, hedef kitlenin sosyal, zihinsel ve psikolojik gelişimlerini olumsuz yönde etkileyecek şiddet, cinsellik, karamsarlık gibi unsurlar içermektedir.

Söz yazarlarının, şarkılarının geniş kitlelere ulaştığını ve özellikle gençlerin çok rağbet gösterdiğini göz önünde bulundurarak dili kullanmada ve içerik kullanmada özenli olmalıdır. RTÜK şarkıların içeriklerinin ve dillerinin millî ve evrensel değerlere uygunluğunu çok dikkatli takip etmeli, aksi durumlarda hemen yaptırım uygulamalıdır. Bunun için bir komisyon kurulması önerilebilir.

- Söz yazarları, dilin kullanımını konusunda bilinçli olmalı, eserlerinde zengin bir söz varlığı kullanımı için kendilerini yetiştirmelidir. Özellikle şarkılarda deyim, atasözü ve özdeyiş kullanımına ağırlık vermeli ve kalıplaşmış olan bu ifadeler doğru ve özenli kullanılmalıdır.
- MEB, okullarda ders içeriklerinde kullanılabilir pop şarkıları oluşturmak için bir proje başlatabilir. Şarkının temaları, derslerin kazanımları ile örtüşmelidir. Proje kapsamında oluşturulan şarkılar; özellikle öğrencilerin sevdiği ve rağbet gösterdiği şarkıcılar tarafından seslendirilerek bir albüm ya da albümler çıkartılabilir. Böylece bu albüm veya albümler ders materyali olarak öğretmenler tarafında gönül rahatlığı ile kullanılabilir.
- Türkçe pop şarkıcıları seslendirdikleri Türkçe pop şarkılarının Türk dili ve kültürü üzerinde etkisinin çok olduğu bilinci ile şarkı seçiminde özenli olmalı, şarkı seçimindeki önceliği maddi kazanç olmamalıdır.

Kaynakça

- Aktulum, K. (2000). *Metinlerarası ilişkiler*. Ankara: Öteki.
- Aktulum, K. (2021). Bir çözümleme yöntemi olarak sanatta göstergesellik. *Folklor/Edebiyat Dergisi* 27(107), 661-686.
- Angı, Ç. E. (2013). Müzik kavramı ve Türkiye’de dinlenen bazı müzik türleri. *İDİL*, 2(10), 59-81.
- Bakırcı, F. & Karahasanoğlu, S. (2020). Popüler müzik şarkılarında metinlerarasılık. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi*, 24(2), 117-144.
- Bulut, F. (2018). Metinlerarasılık kavramının kuramsal çerçevesi. *Edebi Eleştirel Dergisi*, 2(1), 2-19.
- Çiftçi, E. (2010). Popüler kültür, popüler müzik ve müzik eğitimi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 149-161.
- Kara, M. & Dağdelen, S. (2019). Dilaver Cebeci’nin şimdiki zaman çekiminde bir mahkûma mektup adlı şiirinde metinlerarasılık unsurları. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 175-191.
- Karasar, N. (2005), *Bilimsel araştırma yöntemi (14. baskı)*. Ankara: Nobel.
- Küçükkaplan, U. (2016). *Türkiye’nin pop müziği*. İstanbul: Ayrıntı.
- MEB. (2019). *Türkçe dersi öğretim programı*. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Özdemir, S. (2009). *Müzik kültürü ve eğitimi/popülerleşme sürecinde Türk müziği ve bu süreçte bestekâr Saadettin Kaynak*. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu.
- Wach, E. (2013). Learning about qualitative document analysis. https://www.researchgate.net/publication/259828893_Learning_about_Qualitative_Document_Analysis 15.11.2013 tarihinde erişilmiştir.
- Saraç, H. (2006). Müziğin dil eğitimindeki yeri ve önemi. *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 2006(6), 107-110.